

SUN'IY INTELLEKT VA ROBOTOTEXNIKANING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI

Aslonov Asliddin Davronovich

Bojxona instituti 1-kurs

525-guruh kursanti

Annotatsiya: *Sun'iy intellekt va robototexnika zamonaviy texnologik taraqqiyotning muhim tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, mehnat bozorida sezilarli tarkibiy o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ushbu texnologiyalar ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida samaradorlikni oshirishi bilan birga, ayrim an'anaviy kasblarning qisqarishiga ham sabab bo'lmoqda. Mazkur maqolada sun'iy intellekt va robototexnikaning mehnat bozoriga ijobiy va salbiy ta'siri, yangi ish o'rinlarining yaratilishi, ishchi kuchiga qo'yilayotgan yangi malaka talablari hamda davlat siyosatining o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasida sun'iy intellektni rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan Prezident farmon va qarorlari asosida ushbu texnologiyalarning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati yoritib beriladi.*

Kalit so'zlar: *sun'iy intellekt, robototexnika, mehnat bozori, avtomatlashtirish, ish o'rinlari, raqamli iqtisodiyot, malaka oshirish.*

Annotation: *Artificial intelligence and robotics are among the key components of modern technological development, significantly transforming the labor market. While these technologies increase productivity and efficiency across various sectors, they also contribute to the reduction of certain traditional occupations. This article analyzes the positive and negative impacts of artificial intelligence and robotics on the labor market, the creation of new jobs, changes in workforce skill requirements, and the role of government policy. In addition, the paper examines the socio-economic significance of AI development in Uzbekistan based on presidential decrees and resolutions.*

Keywords: *artificial intelligence, robotics, labor market, automation, employment, digital economy.*

Sun'iy intellekt va robototexnika texnologiyalari bugungi kunda global iqtisodiyotning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular sanoat, xizmat ko'rsatish, sog'liqni saqlash, ta'lim, logistika va qishloq xo'jaligi sohalarida inson mehnatini to'ldirib, ish unumdorligini oshirmoqda. Shu bilan birga, avtomatlashtirish jarayonlari mehnat bozorida kasblar tarkibining o'zgarishiga olib kelmoqda. Shu sababli, sun'iy intellekt tizimlarining mehnat bozoriga ta'sirini ilmiy asosda o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Avtomatlashtirish texnologiyalarining keng joriy etilishi takrorlanuvchi va standart operatsiyalarni bajaruvchi ish o'rinlarining qisqarishiga olib kelmoqda. Jumladan, ma'lumotlarni qayta ishlash, buxgalteriya hisobi, mijozlarga xizmat ko'rsatish hamda transport sohasidagi ayrim kasblar sun'iy intellekt tizimlari tomonidan qisman yoki to'liq

almashtirilmoqda. Xalqaro tadqiqotlarga ko'ra, rivojlangan mamlakatlarda ish o'rinlarining qariyb 40 foizi sun'iy intellekt ta'siriga uchrashi mumkin [1]. Bu holat malaka nomutanosibligi va ijtimoiy tengsizlik xavfini kuchaytiradi.

Shu bilan birga, mazkur texnologiyalar yangi kasblar va ish o'rinlarini yaratmoqda. Sun'iy intellekt muhandislari, ma'lumotlar tahlilchilari, kiberxavfsizlik mutaxassislari va robototexnika muhandislariga bo'lgan talab ortib bormoqda. Ushbu texnologiyalar inson mehnatini to'ldiruvchi vosita sifatida namoyon bo'lib, ijodiy va strategik faoliyat samaradorligini oshiradi.

O'zbekiston Respublikasida sun'iy intellektni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining **“Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasi to'g'risida”gi Farmonida** sun'iy intellektni davlat boshqaruvi, moliya, bojxona, soliq va bank tizimlariga joriy etish belgilangan [5]. Ushbu hujjat raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va mehnat bozorida yuqori malakali kadrlar tayyorlashga xizmat qilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt va robototexnika mehnat bozoriga ikki tomonlama ta'sir ko'rsatadi: bir tomondan, ayrim an'anaviy ish o'rinlari qisqaradi, ikkinchi tomondan esa yangi kasblar va imkoniyatlar yuzaga keladi. Ushbu jarayonni samarali boshqarish orqali texnologiyalarning ijobiy jihatlaridan maksimal darajada foydalanish mumkin. Sun'iy intellekt inson mehnatini to'liq almashtiruvchi emas, balki uning samaradorligini oshiruvchi muhim vosita sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan Adabiyotlar

- 1.Goyipnaarov S. B. *The Impact of Artificial Intelligence on the Labor Market and Employment*. Labor Economics and Human Capital, 2025, 4(1), 5–16.
- 2.Chinmirzayev Sh. S. *The Impact of Artificial Intelligence on Labor Market*.
- 3.*Ilm-fan taraqqiyotida raqamli iqtisodiyot*. 2025.
- 4.Abdurazaqova S. R. *Sun'iy intellekt va inson faoliyatining mehnat bozoridagi o'rni*.
- 5.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. *“Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasi to'g'risida”*.